

Seksi ostmine peab olema Soomes karistatav

2.8.2014 1:59 Helsingin Sanomat

Tanja Auvinen

Juuli alguses tegi Soome Justiitsministeerium ettepaneku seadusemuudatuseks, milles on ette nähtud senisest karmimad karistused seksi ostjatele. Uue seaduse järgi oleks seksi ostmine kupeldamise või inimkaubanduse ohvritelt karistatav ning kahtluse puhul peab seksi ostja suutma tõestada, et ta ei olnud teadlik, et ostis seksi just inimkaubanduse ohvritelt või kupeldatavalt isikult. Seadusemuudatus esitatakse lugemisele Soome parlamenti sel sügisel.

Kõne all olev seadus on kompromiss seadusandjatega, kes ei soovi mingil põhjusel kriminaliseerida seksi ostu, nagu seda on teinud näiteks Rootsi, Norra ja Island. See seadusandlik reform peegeldab Soome suhtumist prostitutsiooni - seksi ostmine ei ole probleem –, halb on see vaid juhul, kui sellesse on segatud kupeldajad ja inimkaubandus.

Miks ei ole meie eesmärk prostitutsiooni vähendamise? Miks keeldume nägemast prostitutsiooni sotsiaalse fenomenina, mille juured on seksuaalses ärakasutamises ja naiste inimõiguste puudumises?

Prostitutsiooni põhjuseid ja tagajärgi analüüsid on oluline rääkida soolisest võrdõiguslikkusest. Prostitutsioon on süsteem, mis toidab arusaama, et naise elu põhiülesandeks on meeste seksuaalsete ihade rahuldamine. Prostitutsioonil on tagajärjed isiklikul tasandil – paljud seksiäris osalevad naised ja tüdrukud põevad posttraumaatilist stressihäiret. Teisest küljest tehakse ka nõ tavalistele naistele tänaval ja internetis pakkumisi raha eest seksimiseks.

Suurbritannias jõustus samalaadne seadus aastal 2009. Käesoleva aasta märtsis ilmus aga Briti parlamendi esindajate moodustatud töörühma raport, milles sedastati, et kehtiv seadus tegelikkuses ei tööta ning on ebapiisav. Raport soovib pöörata seaduses pigem rohkem tähelepanu riskirühmadesse kuuluvatele tüdrukutele, kellel on oht sattuda prostitutsiooniärisse, ja naistele, kes soovivad sellest ärist lahkuda. Muu hulgas soovitatakse raportis seksi ostmine kriminaliseerida.

Praeguses debatis on prostitutsioon ja inimkaubandus üksteisest lahutatud – võiks küsida, millised on argumendid nende kahe lahutamiseks nõudluse seisukohast? Pole ju olemas nõudlust inimkaubanduse kui sellise, vaid pigem prostituutide järele. Samuti on olemas nõudlus väga erinevas vanuses naiste järele – vanusevahemik näib olevat väga laiapõhjaline. Rahvusvaheliste allikate andmeil alustavad naised prostitutsiooniäris sageli alaealistena ning ka Soomes süüdimõistva kohtuotsusega lõppenud inimkaubandusjuhtumites on seksuaalse kuritarvitamise ohvrid olnud just kas alaealised või noored naised.

Ebasoodsates tingimustes elavad noored on eriti haavatav inimgrupp. Lisaks sellele on seksi müümisega tegelemine iseenesest inimest ühiskonnast välja tõrjuv tegur. Kujutage ette noort, kes satub prostitutsiooniärisse: isegi kui ta ka sellest ärist mingi aja pärast välja pääseb, on tema õpingutes või karjääris tekkinud tühimiku tõttu tavaellu väga keeruline naasta. Kõnealust seost tõrjutuse, seksuaalse kuritarvitamise ja seksiäri vahel teenindussektoris ega avalikkuses tavaliselt ei käsitleta.

Veebruaris võttis Euroopa Parlament vastu nn Honeyballi aruande, milles väidetakse, et prostitutsioon on nii soolise ebavõrdsuse põhjus kui ka tagajärg, ning kahjulik nii üksikisikule kui ühiskonnale. Aruandes nõutakse selgelt seksi ostmise kriminaliseerimist. Sarnaselt Euroopa Parlamendiga kiitis sarnase aruande aprillis heaks ka Euroopa Nõukogu.

Soome seadusandjate soovimatus näha ette arengut ehk huvipuudus prostitutsiooni ennetamise suhtes on tõepoolest veider. Lõppude lõpuks on küsimus vaatenurga valikus: kas prostitutsioon on „äri nagu iga teine” või on tegemist nähtusega, mille suhtes tuleb midagi ette võtta. Parlamendisaadikud peavad selles küsimuses oma seisukohti lähemalt selgitama.

Seksiostu kriminaliseerimine on üks olulisemaid mooduseid nõudluse vähendamiseks. Pole juhus, et kõik Skandinaaviamaad peale Taani on läinud nõudluse vähendamise teed. Pärast seda, kui Rootsi kriminaliseeris seksi ostmise aastal 1999, on kõnealune tegevus vähenenud 13,6%-lt 7,9%-le.

Inimeste ärakasutamine prostitutsiooniäris ei ole kooskõlas inimväärikusega ega kuulu lugupidavust ja võrdõiguslikkust austavasse ühiskonda. Ka Soome peaks kriminaliseerima seksi ostmise, et neid väärtusi säilitada.

Tanja Auvinen

Autor on ühingu Exit Prostitution Soome haru tegevjuht